

1

בתי המשפט

ת"א 044474/04

בבית משפט השלום

בתל אביב-יפו

בפני: כבוד השופט מאיר יפרח

המבקשים: 1. חיים נתנאל בע"מ

2. יגאל נתנאל

3. דורון נתנאל

נגד

המשיבה: SPECIAL METALS WIGGIN LIMITED

החלטה

הנתבעים 1-3 (הם המבקשים) עותרים לסילוקה על הסף של תובענתה של התובעת (היא המשיבה), מחמת השתק עילה או השתק פלוגתא. אפתח בתיאור קצר של ההליכים.

רקע כללי

המשיבה הגישה תביעה נגד המבקשים, לתשלום סך של 1,110,500 ש"ח. על פי הנטען בכתב התביעה (המתוקן), עוסקת המשיבה בייצור ובשיווק של מתכות שונות. ביום 4.12.01 קיבלה היא הזמנה לאספקת 2,275 צינורות לחברה בשם מחליפי חום לורדן (1983) בע"מ (להלן: "לורדן"). המכר היה בתנאי FOB בנמל בריטי ותנאי התשלום היו CAD, קרי: תשלום כנגד קבלת המסמכים הדרושים לשחרור הסחורה. מקום התשלום וקבלת המסמכים (שטרי המטען המקוריים), נועד להיות בבנק המזרחי סניף 438. לצורך הובלת הטובין ושחרורם, שכרה לורדן את שירותי המבקשת 1. המבקשת 1 אף צויינה כנשגר בשטר המטען (נספח ו' לכתב התביעה). המשיבה סיפקה את הסחורה בהתאם למוסכם, בנמל בריטי. לורדן הייתה אמורה לשלם למשיבה את התמורה המוסכמת נגד קבלת שטרי המטען המקוריים (שנמצאו אצל בנק המזרחי) והחשבוניות המקוריות לידיה. לאחר מכן, היה עליה למסרם למבקשת על מנת שהאחרונה תפעל לשחרור הטובין. המשיבה טענה בתובענתה כי המבקשים מסרו את הטובין ללורדן, מבלי שלורדן הציגה בפניהם את שטרי המטען המקוריים ואת החשבוניות המקוריות. למשיבה נגרמו נזקים עקב כך, שכן התמורה לא שולמה לה. נזקים אלו הם נשוא התביעה. המשיבה ייחסה למבקשים

בתי המשפט

ת"א 044474/04

בבית משפט השלום

בתל אביב-יפו

בפני: כבוד השופט מאיר יפרח

1 אחריות לנזקיה. בטרם הוגשה תביעה זו, הגישה המשיבה תביעה כנגד לורדן, בסדר דין מקוצר,
 2 בבית משפט השלום בחדרה (ת"א 3312/03, נספח ח' לכתב התביעה). בקשת רשות להתגונן
 3 אשר הוגשה ע"י לורדן – נדחתה וביום 5.1.04 ניתן פסק דין המחייב את לורדן לשלם למשיבה
 4 את תמורת הסחורה (נספח ט' לכתב התביעה). הליכי הוצאה לפועל אשר ננקטו כנגד לורדן, העלו
 5 חרס. בכתב הגנתם כופרים המבקשים בטענות המשיבה המייחסות להם אחריות לנזקיה, אך אין
 6 צורך להידרש לכך עתה.

7 המבקשים עותרים, כאמור, לסילוקה של התביעה על הסף מחמת השתק עילה או השתק פלוגתא.

עמדת המבקשים

10 המבקשים טוענים כי המשיבה מנועה מלטעון בכתב תביעתה אותן העובדות אשר נטענו על ידה
 11 בכתב התביעה אשר הוגש לבית משפט השלום בחדרה שבמסגרתו ניתן פסק הדין כנגד לורדן.
 12 משניתן פסק דין כאמור, המשיבה מנועה ומושקת, מחמת השתק עילה ו/או השתק פלוגתא,
 13 מהגשת תובענתה הנוכחית.

עמדת המשיבה

16 המשיבה טוענת כי דינה של הבקשה להידחות מחמת שלא נטענה בהזדמנות הראשונה, אלא רק
 17 כשנתיים לאחר תחילת ההליכים בין הצדדים.
 18 המשיבה סבורה כי אין בסיס לטענה בדבר קיומו של מעשה בית דין. לשיטתה, לא מתקיימת זהות
 19 הצדדים בשני ההליכים; כל אחד משני ההליכים מבוסס על עילות שונות. בהליך שהתקיים בבית
 20 משפט השלום בחדרה, נדונו טענות חוזיות כלפי לורדן. בהליך דנן נדונות טענות נזיקיות כלפי
 21 המבקשים. העדר הזהות בין העילות ובין הצדדים, שולל קיומו של השתק עילה או השתק
 22 פלוגתא.

23 המשיבה טוענת כי השתק פלוגתא מותנה בקיומם של תנאים מצטברים אחדים, שאינם מתקיימים
 24 בענייננו.

25

בתי המשפט

ת"א 044474/04

בבית משפט השלום

בתל אביב-יפו

בפני: כבוד השופט מאיר יפרח

1 דיון

2 כללי השתק העילה, בדומה להשתק הפלוגתא, חוסים תחת הכלל הגדול של מעשה בית דין.
 3 המטרה שעומדת בבסיס כלל זה היא כי מבחינת בעלי הדין המתדיינים, מבחינת מערכת המשפט
 4 ומבחינת הדין, יבוא סוף להתדיינות בעניין אשר לגביו היה לבעלי הדין יומם בבית המשפט, או
 5 בעניין בו מוצו ההליכים או שניתנה בו הזדמנות לבעלי הדין למצות את ההליך עד תום.

7 מהותו של מעשה בית דין הוגדרה על ידי פרופ' נ' זלצמן בספרה מעשה בית דין בהליך אזרחי
 8 (פרסומי הפקולטה למשפטים, התשנ"א) 4:

10 "משנתן בית משפט מוסמך פסק דין סופי בהתדיינות כלשהי,
 11 מקים פסק הדין מחסום דיוני לפני בעלי הדין, המונע כל התדיינות
 12 נוספת ביניהם בנושא או בשאלה שהוכרעו בפסק הדין. כל עוד לא
 13 בוטל פסק הדין, בין על ידי ערכאת ערעור ובין על ידי בית
 14 המשפט שנתנו, מחייב פסק הדין את הצדדים לו ביחס לכל קביעה
 15 עובדתית או משפטית הכלולה בו, ואין איש מהם יכול להעלות,
 16 במסגרת התדיינות אחרת כלשהי ביניהם, טענה העומדת בסתירה
 17 לקביעה זו".

19 ובהמשך בעמ' 11:

21 "פסק דין בהתדיינות in personam פועל כמעשה-בית-דין בכל
 22 התדיינות אחרת בין אותם צדדים, ואין בכוחו של פסק-הדין לחייב
 23 כהשתק את מי שהיה זר להליך".

26 בע"א 1041/97 סררו נ' נעלי תומרס בע"מ פ"ד נד(1) 642, בעמוד 649, נקבע כי:

28 "הדוקטרינה של 'מעשה בית-דין' מושתתת על עקרון סופיות
 29 הדיון, ובמסגרתה אפשר להבחין בשני כללים עיקריים – 'השתק

בתי המשפט

ת"א 044474/04

בבית משפט השלום

בתל אביב-יפו

בפני: כבוד השופט מאיר יפרח

עילה' ו'השתק פלוגתא'. השתק עילה מקים מחסום דיוני בפני כל תביעה נוספת בשל אותה עילה, מקום שהתביעה נדונה לגופה והוכרעה על-ידי בית-משפט מוסמך. בין היתר, צריך הטוען 'השתק עילה' להוכיח, כי יש זהות בין בעלי-הדין או חליפיהם (למשל שולח ושלוח או מוריש ויורש). בהיעדר זהות בין הצדדים לא יתקיים השתק עילה, גם אם התובע בשני המקרים זהה. לעומת זאת, במקרה כזה ייתכן שיתקיים השתק פלוגתא בסוגיה ספציפית.

(ההדגשות אינן במקור – מ.י.)

בע"א 246/66 קלוזנר נ' שמעוני, פ"ד כב (2) 561, סוכמו המושגים השתק עילה והשתק פלוגתא, המביאים להתקיימותו של מעשה בית דין. באשר להשתק עילה, נקבע כי "מקום שתביעה נדונה לגופה והוכרעה על-ידי בית משפט מוסמך, שוב אסור להיזקק לתביעה נוספת בין אותם הצדדים או חליפיהם, אם זו מבוססת על עילה זהה". באשר להשתק פלוגתא, נקבע כי "אם במשפט הראשון הועמדה במחלוקת שאלה עובדתית מסויימת, שהיתה חיונית לתוצאה הסופית, והיא הוכרעה שם, בפירוש או מכללא, כי אז יהיו אותם בעלי הדין וחליפיהם מושתקים מלהתדיין לגביה מחדש במשפט השני, חרף אי הזהות בין העילות של שתי התביעות".

התביעה נגד לורדן עוסקת בהפרה של הסכם שנכרת בין המשיבה לבין לורדן. בעוד שהמשיבה סיפקה את הסחורה בהתאם למוסכם, הרי שלורדן נטלה את הסחורה, עשתה בה שימוש ואף מכרה אותה, מבלי לשלם למשיבה את תמורתה (סעיפים 4-6 לכתב התביעה נ' לורדן, נספח ח' לכתב התביעה). היינו, מדבר בעילה חוזית. בתובענתה הנוכחית, טוענת המשיבה כי התנהגות המשיבים היא זו שאיפשרה ללורדן ליטול את הטובין מבלי לשלם את תמורתם. התנהגותם זו של המבקשים מטילה עליהם חבות כלפיה דין הנזיקין.

בתי המשפט

ת"א 044474/04

בבית משפט השלום

בתל אביב-יפו

בפני: כבוד השופט מאיר יפרח

- 1 התביעות אינן מבוססות אפוא על עילות זהות. מכאן, שלא מתקיים הכלל של השתק עילה, המונע
- 2 את המשיבה מהגשת תובענתה הנוכחית.
- 3
- 4 על מנת שפסק דין יהווה השתק פלוגתא נדרש כי הפלוגתא נדונה והוכרעה בהליך קודם שנתקיים
- 5 בין אותם הצדדים. משמע ראשית שבעלי הדין בהליך הנוכחי היו צדדים להליך הקודם, ושנית
- 6 הפלוגתא הנדונה כיום הייתה נתונה במחלוקת גם בהליך הקודם, הייתה חיונית להכרעה והוכרעה
- 7 פוזיטיבית (ראו פרשת קלויז'נר נ' שמעוני הנ"ל).
- 8
- 9 אמנם, הפסיקה הרחיבה את תחולת הכלל של השתק פלוגתא גם למקרים בהם אין זהות פורמלית
- 10 בין הצדדים, אך תמיד חייבת להתקיים, לכל הפחות, זהות אינטרסים.
- 11 התשובה לשאלה אם צד זר להליך קשור בהכרעה שניתנה במסגרת התדיינות שנטל בה חלק צד
- 12 קרוב אליו, תיקבע בהתחשב במכלול גורמים. בין היתר, יובאו בחשבון קירבת האינטרסים בין
- 13 הצדדים, מידת התועלת שזר להליך הקודם יכול להפיק מפסק הדין הקודם ומידת יכולתו של אותו
- 14 זר להצטרף להליך הקודם.
- 15
- 16 דא עקא, בענייננו, אין ולא יכולה להישמע כל טענה מצד המבקשים כי קיימת זהות בינם לבין
- 17 לורדן. המבקשים אינם חליפיה של לורדן. אין המדובר בתאגיד שנתבע בתביעה אחת ובמנהלי
- 18 התאגיד אשר נתבעים בתביעה שנייה. המדובר הוא בשני תאגידים שונים ונפרדים (ובמנהליו של
- 19 אחד מהתאגידים), אשר נתבעים בשתי תביעות שעילותיהן שונות. אין ביניהם כל זהות אינטרסים
- 20 או קרבה משפטית. ההיפך הוא הנכון. מעיון בכתבי הטענות, נראה על פניו כי מדובר דווקא
- 21 בבעלי אינטרסים מנוגדים ולא בבעלי אינטרסים זהים. מכאן, שאין השתק הפלוגתא אינו מתקיים
- 22 בענייננו.
- 23 עם זאת, יודגש כי ככל שיינתן פסק דין לזכות המשיבה בהליך דנן, אפשר ויחפוף הוא את פסק
- 24 הדין שניתן נגד לורדן, כולו או חלקו. במקרה כזה, לגבי החלק החופף, לא יהא ניתן לגבותו
- 25 פעמיים, קרי מן המבקשים וכן מלורדן, במצטבר.

6

בתי המשפט

ת"א 044474/04

בבית משפט השלום

בתל אביב-יפו

בפני: כבוד השופט מאיר יפרח

- 1 די באמור לעיל על מנת לדחות טענות המבקשים אף בלא להידרש ליתר טענותיהם.
- 2 המבקשים ישאו בהוצאות המשיבה בסך של 1,000 ₪ + מע"מ, להיום. כתב הגנה יוגש תוך 7
- 3 ימים, כאמור בהחלטתי מיום 9.7.06.
- 4 ישיבת קדם משפט נוספת תקויים ביום 16.11.06 שעה 08:30.
- 5
- 6 ניתנה היום, 4 באוקטובר 2006 (י"ב בתשרי התשס"ז), בהעדר הצדדים.
- 7
- 8 מאיר יפרח – שופט
- 9